

"Quina Morra!"

EL JOC D'ESTRATÈGIA PER ALS NOUS PIRATES

Eduardo Margareto

Amb presència de Rafa Balagué i David G. Caballero, autors del llibre, i Norbert Tomàs, director d'Edicions Morera, el 16 de març es va presentar a l'Església Nova de la Ràpita el llibre Quina Morra!, un joc de mans on s'ha d'encertar el nombre de dits mostrats entre dos jugadors.

Com alguns lectors ja saben, fa quatre anys vaig decidir tirar àncores a La Ràpita. I tot sembla suggerir que ja no tornaré a deixar anar amarres, com els va tocar fer a diverses generacions de la meua família, des de Nàpols, Sicília, Gènova o fins i tot Alemanya i amb destinacions tan dispars com Mèxic, Xile, Argentina, Espanya o Anglaterra. Mai havia sentit parlar del joc de la Morra, però aquesta grafia i aquest so tan italians de seguida van despertar la meua curiositat i un dia vaig preguntar als meus pares si sabien alguna cosa. «Clara», va dir la meua mare, «el joc dels dits, el teu avi jugava en el port de Nàpols».

Alguna cosa semblant els va haver de succeir a un grup de rapitencs quan fa més de deu anys van decidir investigar l'origen del joc que tant els apassionava. «A la Morra ja jugaven els nostres avis i besavis i és un joc molt arrelat en La Ràpita», recorda Rafa Balagué (Sant Carles de la Ràpita, 1978), un dels autors del llibre i regidor d'Identitat i Joventut a l'ajuntament del seu poble, «però la nostra sorpresa va ser que quan decidim investigar els seus orígens descobrim que no solament es jugava per tot el Mediterrani, sinó que la seva història es remunta a l'Antic Egipt». En efecte, en la tomba d'un membre de la dinastia XXV apareix representada una partida entre el difunt i un altre jugador. També s'han trobat vestigis que certifiquen que la Morra es practicava en l'Antiga Grècia, com un vas en el qual apareixen Helena

David G. Caballero, un dels autors del llibre, i Norbert Tomàs, director d'Edicions Morera

FOTO: Eva Mascarell

i Paris amb les mans preparades per al joc, però van ser els Romans els que van popularitzar la Morra per tot el Mare Nostrum, i del seu prestigi ens queda fins i tot una frase de Ciceró, dignum est quicum in tenebris mices (digne és aquell amb el qual pots jugar a la morra en la foscor).

Aquests pioners rapitencs van decidir crear en 2007 l'associació Morràpita, amb la finalitat de difondre un joc que consideren un símbol molt fort d'identitat local i, així, van començar a promocionar la Morra a través de diferents activitats, com l'organització de tornejos locals, tallers, integració del joc a les festes locals o intercanvis amb associacions d'altres regions europees. El moment àlgid es va viure del 8 al 10 de setembre de 2017, quan a La Ràpita es va celebrar la 15a edició de

Morramundo, campionat mundial oficiós en el qual van participar jugadors de Còrsega, Sardenya, Aragó, Sicília, Croàcia, Eslovènia, Niça, Vall d'Aosta, nord d'Occitània, País Valencià i Catalunya.

Però com remarca Rafa Balagué, que també és membre de la Federació Catalana de Jocs Tradicionals, «una de les tasques més importants per Morràpita és la divulgació del joc, en altres pobles però sobretot en els col·legis. Aquesta és l'única manera d'assegurar la pervivència en el futur, de crear nous jugadors que assegurin un futur a la Morra. I en aquest sentit, decidim que publicar un llibre de caràcter divulgatiu ens podria ajudar molt». I ho han aconseguit, gràcies també a l'immediat interès d'Edicions Morera, editorial molt implicada en la difu-

sió de les tradicions populars. «L'origen de la nostra editorial és el Calendari de l'Ermità», ens explica Norbert Tomàs, el seu director, «un calendari tradicional, agrari i astronòmic que conté el santoral, les festes majors, les fires, els mercats i esdeveniments culturals, folklòrics o rurals propis de Catalunya i Andorra. Ho va publicar per primera vegada un avantpassat meu cap a 1876». Fa dos anys va decidir crear el segell Edicions Morera, i més en concret la col·lecció L'Ermità, «amb la intenció de publicar, a semblança del calendari, altres llibres de cultura tradicional i popular». Ell tampoc coneixia el joc de la Morra, però quan va saber d'ell «vaig quedar fascinat per la seva simbologia, per la seva llarga història, que encara està per descobrir, i per les seves referències en diferents disciplines artístiques. Per exem-

ple, en la seva pel·lícula Novecento, Bertolucci inclou una escena amb persones jugant a la Morra, o els pintors Johann Liss i Pieter van Laer, que ja al segle XVII van pintar llenços amb escenes del joc». L'altre autor del llibre, David G. Caballero (Garcia, 1992), que ha obtingut diferents premis literaris, entre ells el Llabor de Lletres de Freixenet i dues vegades l'Emili Mora de la Universitat de Barcelona, tenia molt clar que «fer un tractat històric en tota regla hagués estat una equivocació des del moment que la intenció primigènia del llibre era la divulgació de la Morra. D'aquí va sorgir la idea d'adaptar el treball en un format de relats breus i auto conclusius». El fil conductor, a més de la Morra, és la família Gasparin, un cognom molt comú a les nostres terres i que té el seu origen en el Milanesat. «En cadascun dels capítols», assenyala Caballero, «narracions curtes ambientades en els Terres de l'Ebre, i alguna en el Maestrat, un membre d'aquesta saga utilitza el joc de la Morra per sortir aïrós d'un problema». I llavors no podem sinó recordar una òpera còmica de Donizetti, Rita, en la qual dos dels seus personatges decideixen jugar-se a la morra qui d'ells haurà de quedar-se al costat de la protagonista. El llibre destaca també per les seves fotografies 'històriques' i, sobretot, per les il·lustracions de Pau Ferrando 'Ferro' (Sant Carles de la Ràpita, 1992), l'obra del qual, Nimi, va ser triada com a millor fanzine en el Saló Internacional del Còmic de Barcelona de 2016. Com afirma Caballero, «un llibre per a joves no és gens sense il·lustracions i ell ha captat perfectament l'essència de les històries que jo he escrit. La roba, el pèl, les armes...».

Ara ja no hi ha excuses. Si mai no has sentit parlar de la Morra, has de llegir aquest llibre i... a jugar!!!